

Toimenpideohjelma saamen kielen elvyttämiseksi dl 31.8.2012

1. Lausunnonantajan tiedot

Vastaajien määrä: 1

Organisaatio

- Kotimaisten kielten keskus (Kotus)

Yhteyshenkilö

- Pirkko Nuolijärvi

Sähköpostiosoite

- pirkko.nuolijarvi@kotus.fi

2. Pidätkö ehdotettuja tavoitteita riittävinä ja tarkoituksenmukaisina saamen kielen elvyttämisen kannalta? (max. 4 000 merkkiä)

Vastaajien määrä: 1

- Työryhmän ehdotukset sisältävät hyvin keskeisiä ja olennaisia kohteita saamen kielten ja saamelaiskulttuurin elvyttämiseksi ja kehittämiseksi. Kysymys on enemmänkin siitä, miten käytännön toimenpiteet joka kohdassa onnistuvat ja millaista tukea niihin saadaan. Tämä edellyttää sekä suomenkielisen enemmistön että eri saamenkielisten yhteisöjen vahvaa yhteistyötä niin saamelaisalueella kuin sen ulkopuolellakin.

3. Näkemyksenne varhaiskasvatusta ja kielipesätoimintaa koskevista toimenpide-ehdotuksista (ehdotukset 1-2) (max. 3 000 merkkiä)

Vastaajien määrä: 1

- Varhaiskasvatus ylipäättään ja kielipesätoiminta erityisesti ovat ratkaisevia saamen kielten säilymisen kannalta. Siksi näihin suunnatut varat hyödyttävät saamen kielen aseman vahvistumista myös oppimisen ylemmillä tasoilla. Erityisesti varoja tulee suunnata inarinsaamen ja koltansaamen kielipesätoimintaan sekä kielipesätoimintaan saamelaisalueen ulkopuolella, jossa lapsilla on rajallisemmat mahdollisuudet kuulla ja käyttää saamen kieltä.

Vastuunkantajiin tulisi oikeastaan lisätä koko valtioneuvosto, jotta saamen kielen varhaisen oppimisen tärkeys ja saamen kielen vahvistaminen pääsevät esille jo silloin, kun eri hallinnonaloille jaetaan budjettivaroja.

4. Näkemyksenne saamen kielen opetusta koskevista toimenpide-ehdotuksista (ehdotukset 3-11) (max. 8 000 merkkiä)

Vastaajien määrä: 1

- Kun suuri osa saamelaisperheiden lapsista asuu saamelaisalueen ulkopuolella, on tärkeää, että saamen kielen opetusta järjestetään myös heille ja ylipäättään saamen kielten opetuksen mahdollisuuksia parannetaan. Tähän tarvitaan taloudellista erityistukea, mitä työryhmä esittääkin. Tietoteknisten mahdollisuuksien käyttö on kaikessa suunnittelussa ratkaisevassa roolissa, koska saamelaisalueella välimatkat ovat pitkiä ja etelämpänä asuvilla on vähemmän mahdollisuuksia saamenkielisen ympäristön hyväksikäyttöön. Kaikessa suunnittelussa kantavana ajatuksena on opetuksen sujuva jatkumo, jolloin saamen kielen oppimisen väylä voi ulottua päiväkodista korkeakouluun asti. Ehdotuksista näkyykin hyvin se pyrkimys, että kaikilla lapsilla ja nuorilla olisi samanlaiset mahdollisuudet päästä saamen kielen opetuksen äärelle. Tähän tarvitaan jatkuvaa tukea.

Erityisen tärkeää on edistää inarin- ja koltansaamen opetusta sekä opettajia kouluttamalla että laatimalla oppimateriaalia ja lisäämällä erilaisia oppimismahdollisuuksia niin saamelaisalueella kuin muuallakin.

5. Näkemyksenne saamen kieltä osaavan pätevän varhaiskasvatus- ja opetushenkilöstön määrän lisäämistä koskevista toimenpide-ehdotuksista (ehdotukset 12-14) (max. 4 000 merkkiä)

Vastaajien määrä: 1

- Saamen kielen opettajien koulutus ja täydennyskoulutus on keskeinen tapa tukea saamenkielisen ja saamen kielen opetuksen nykyhetkeä ja tulevaisuutta. Kannustinjärjestelmän luominen on sinänsä kannatettavaa, mutta se ei ole ratkaisu, vaan kaikenlaiset muut toimenpiteet, joita työryhmä esittää, ovat vielä tärkeämpiä. Mitä enemmän saamen kielen taitoisia opettajia on, sitä enemmän on mahdollisuus myös yhteistyöhön, opetuksen integroimiseen eri koulujen kesken ja oppimateriaalien laatimiseen yhteisvoimin.

6. Näkemyksenne koltansaamen kieltä ja -kulttuuria elvyttäviä erityistoimenpiteitä koskevista ehdotuksista (ehdotukset 15-17) (max. 4 000 merkkiä)

Vastaajien määrä: 1

- Koltansaame, joka kuuluu Euroopan uhanalaisimpiin kieliin, vaatii erityishuomiota. On tärkeää edistää koltankielistä toimintaa kaikin mahdollisin keinoin ja lisätä erityisesti saamenkielisiä palveluja. Kielen normittamisessa Oulun yliopistolla ja Kotuksen saamen kielen lautakunnalla on erityinen vastuu, mutta siihen tarvitaan kaikki se kieliasiantuntemus, joka kolttayhteisöllä itsellään on.

7. Näkemyksenne viranomaisten ja julkisyhteisöjen saamen kielen käytön lisäämistä koskevasta toimenpide-ehdotuksesta (ehdotus 18) (max. 3 000 merkkiä)

Vastaajien määrä: 1

- Tässä on runsaasti korjaamisen varaa ja asia vaatii paneutumista nimenomaan paikallisella tasolla. Ministeriöt voivat antaa ohjeita, mutta ratkaisevimmat toimenpiteet ovat kunkin viranomaisen ja kunnan vastuulla.

8. Näkemyksenne saamenkielisiä radio-, tv- ja internet-sisältöjen lisäämistä koskevista toimenpide-ehdotuksista (ehdotukset 19-20) (max. 4 000 merkkiä)

Vastaajien määrä: 1

- Saamenkielisten ohjelmien lisääminen on ehdottoman kannatettava asia. Ohjelmien ja sähköisten aineistojen avulla voidaan sitä paitsi tukea saamen kielen opetusta ja vahvistaa saamelaiden näkyvyyden lisäämistä.

9. Näkemyksenne saamen kielen huoltoa, tallentamista ja tutkimusta koskevasta toimenpide-ehdotuksesta (ehdotus 21) (max. 3 000 merkkiä)

Vastaajien määrä: 1

- Saamen kielen huollon, tutkimuksen ja opetuksen resurssit eivät edelleenkään ole suuret, ja tämän kokonaisuuden hallinta vaatii yliopistojen sekä saamen kielen lautakunnan välistä yhteistyötä. Giellagas-instituutilla on tässä merkittävä rooli, mutta yhteydet kääntäjiin ja Saamelaiskäräjiin ovat olennaisen tärkeitä. Keskittäminen juuri Oulun yliopistoon parantaa toivoaksemme tilannetta siltä osin, että opetus, tutkimus ja huolto ovat vuodesta 2012 alkaen kiinteästi sidoksissa toisiinsa myös institutionaalisesti.

10. Näkemyksenne saamelaistaiteen ja -kulttuurin tuen sekä järjestöjen kielityön vahvistamista koskevista toimenpide-ehdotuksista (ehdotukset 22-23) (max. 4 000 merkkiä)

Vastaajien määrä: 1

- Järjestöjen rooli on aina ollut saamen kielten ja saamelaiskulttuurin edistämisessä keskeinen, ja siten kaikki tuki järjestöille kantaa varmasti hyvää hedelmää tulevaisuudessakin. Siihen on mahdotonta ottaa kantaa, miten paljon taloudellista tukea tarvitaan.

11. Näkemyksenne työryhmän esittämistä muista toimenpide-ehdotuksista (ehdotukset 24-30) (max. 8 000 merkkiä)

Vastaajien määrä: 1

- Muissa toimenpiteissä on useita ehdotuksia, jotka liittyvät tietoisuuden lisäämiseen saamen kielistä ja saamelaiskulttuurista. Yhtä tärkeää kuin on lisätä saamelaisten tietoisuutta, on lisätä tietoa suomenkielisen enemmistön keskuudessa. Erityisenä kohderyhmänä on pidettävä perusopetuksen pii-rissä olevia, koska varhain syntynyt ennakkoluulottomuus auttaa hyväksymään toisenkielisiä ihmisiä myös myöhemmin elämässä.

Kaikki toimenpide-ehdotukset ovat saamelaiskulttuurin vahvistamisen kannalta erittäin keskeisiä, joten tämä ryhmä Muut toimenpiteet ei ole missään mielessä kaatoluokka, vaan useimmat näistä ehdotuksista pureutuvat saamen kielten ja saamelaiskulttuurin kannalta ydintemoihin.

12. Muuta lausuttavaa työryhmän ehdotuksesta (max 4 000 merkkiä)

Vastaajien määrä: 1

- Työryhmä on tarkastellut asioita monipuolisesti ja ehdotukset puuttuvat keskeisiin kysymyksiin. Vastuutahojen määrittely ryhdyttää ehdotuksia. Sen lisäksi, että opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa elvytysohjelman toteuttamista, prosessi on tärkeä myös kieliasiain neuvottelukunnan työssä, jonka tehtäviin kuuluu tarkastella myös muiden kuin kansalliskielten asemaa ja kielilain toteutumista.